افق حوزه
• سال بیست و سوم
• شماره ۸۳۷
• دوشنبه ۱۸ فروردین ۱۴۰۴
• ۱۶ صفحه • ۵۰۰۰ تومان
Ofogh-e Hawzah Weekly
• صاحب امتیاز: مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه
• مسئول مرکز رسانه و فضای مجازی حوزه‌های علمیه: رضا رستمی
• سردبیر: رمضانعلی عزیزی • با همکاری هیأت تحریریه
• تلفن: ۳۲۹۰۰۵۳۸ • نمابر: ۳۲۹۰۱۵۲۳
• صندوق پستی: ۳۷۱۸۵/۴۳۸۱
• نشانی: قم، بلوار جمهوری اسلامی، کوچه ۲، پلاک ۱۵
• پایگاه اینترنتی: www.ofoghhawzah.ir
• پست الکترونیک: info@ofoghhawzah.ir
• کارشناس فنی چاپ: مصطفی اویسی • چاپ: صمیم ۶۵۵۸۶۸۰۱ (۰۲۱)

در محضر نور

حضرت امام علی بن موسی الرضا علیه‌السلام

خَمْسٌ مَنْ لَمْ تَكُنْ فِيهِ فَلاَ تَرْجُوهُ لِشَيْ ءٍ مِنَ اَلدُّنْيَا وَاَلْآخِرَةِ مَنْ لَمْ تَعْرِفِ اَلْوَثَاقَةَ فِي أَرُومَتِهِ وَاَلْكَرَمَ فِي طِبَاعِهِ وَاَلرَّصَانَةَ فِي خُلُقِهِ وَاَلنُّبْلَ فِي نَفْسِهِ وَاَلْمَخَافَةَ لِرَبِّهِ.

هر که پنج چیز را دارا نباشد، به دنیا و آخرت او امیدی نرود؛ کسی که در نهادش اعتماد نبینی و کسی که در سرشتش کرم نیابی و کسی که در خلق و خوی اش استواری نبینی و کسی که در نفسش نجابت نیابی و کسی که از خدایش ترسناک نباشد.

تحف العقول، ج ۲، ص ۴۴۶

سخن بزرگان

امام خمینی قدس‌سره

ما باید این را بفهمیم که همه چیز هستیم و از هیچ کس کم نداریم. ما که خودمان را گم کرده بودیم، باید این (خود گم‌کرده) را پیداکنیم. اتکال به نفس، بعد از اعتماد به خداوند، منشأ خیرات است. فکر این باشیم که خودمان شخصیت پیدا بکنیم. مقاصد وقتی که عالی شد، زحمت‌های در راه آن مقصد باید در نظر انسان نباشد. از هیچ قدرتی نترسید، وقتی خدا با شماست همه چیز باشماست.

کلمات قصار، پندها و حکمت‌ها، ص ۸۵ - ۶۵

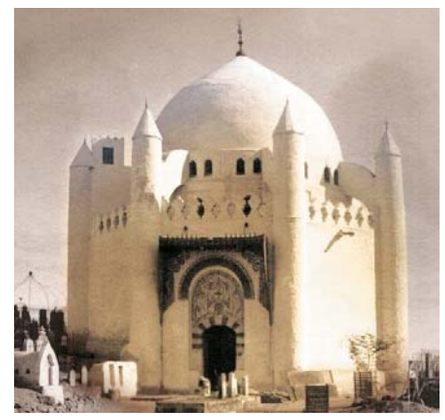

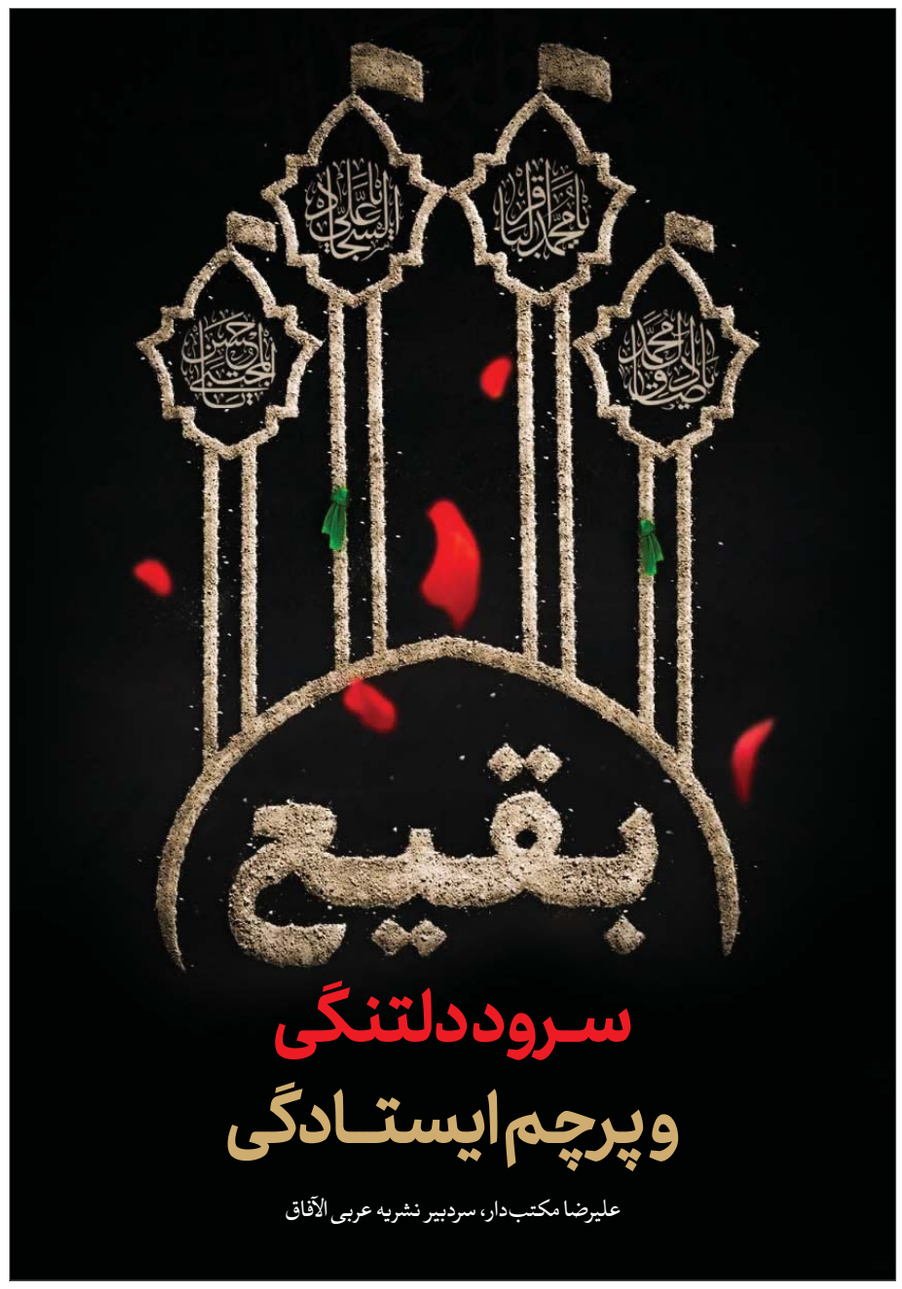

در طول تاریخ، برخی رویدادها صرفاً حوادثی گذرا نبوده‌اند؛ بلکه به نقاط عطفی در آگاهی جمعی امت اسلامی تبدیل شده‌اند؛ زیرا این رویدادها ماهیت نبرد میان نور و تاریکی و میان حفظ میراث اصیل اسلامی و تلاش‌های مخرب برای محو و تحریف آن را آشکار می‌کنند. از میان این رویدادها، «هشتم شوّال» ما را به یاد فاجعه تخریب قبور ائمه بقیع علیهم‌السلام می‌اندازد؛ جنایتی که آثار آن از حافظه مسلمانان پاک نشده؛ بلکه به‌عنوان شاهدی بر تعرض آشکار نسبت به نمادها و مقدسات اسلام باقی مانده است.

• بقیع؛ آغوش برگزیدگان و نماد هویت اسلامی

«بقیع الغرقد» قدیمی‌ترین و مقدس‌ترین قبرستان اسلامی است که در آغوش خود پیکر بزرگترین شخصیت‌هایی را جای داده که تاریخ این امت را ساخته‌اند. در اینجا چهار امام از اهل‌بیت (امام حسن مجتبی، امام زین‌العابدین، امام محمد باقر و امام جعفر صادق علیهم‌السلام)، به‌همراه تعداد زیادی از صحابه، همسران پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله، تابعین و علمایی که نقشی ماندگار در بنای تمدن اسلامی داشته‌اند، آرمیده‌اند.

بقیع تنها یک قبرستان نبود؛ بلکه منبع معنویت و تاریخ بود که مؤمنان از تمام مذاهب اسلامی برای زیارت، طلب برکت و یادآوری سیره بزرگان مدفون در آن به آنجا می‌آمدند؛ اما این نماد مقدس که مسلمانان را با گرایش‌های مختلف گرد هم می‌آورد، در سال ۱۳۴۴ هجری (۱۹۲۶ میلادی) مورد تعرض قرار گرفت؛ زمانی که حکومت وهابی با تمسک به اندیشه‌ای افراطی که احترام به اولیای صالح علیهم‌السلام را رد می‌کند و زیارت قبور را نوعی شرک می‌داند، اقدام به تخریب آن کرد.

• زخم‌های مکرر بقیع

تخریبی که در هشتم شوّال سال ۱۳۴۴ هجری قبور ائمه بقیع علیهم‌السلام را هدف قرار داد، اولین نمونه از نوع خود نبود؛ بلکه جنایتی مشابه در سال ۱۲۲۰ هجری، زمانی که پیروان جنبش وهابیت برای اولین‌بار بر مدینه منوره مسلط شدند، رخ داده بود. در آن مرحله، قبور ائمه بقیع علیهم‌السلام تخریب و ضریح‌های آنها برداشته شد و تخریب تا جایی پیش رفت که اگر صدای اعتراض و خشم مسلمانان از سراسر جهان اسلام مانع آن نمی‌شد، حتی قبر پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله را نیز تهدید می‌کرد.

در سال ۱۲۳۳ هجری، پس از آنکه دولت عثمانی کنترل حجاز را به دست گرفت، قبور بقیع مجدداً بازسازی شدند و گنبدها و ضریح‌های جدیدی بر آن‌ها ساخته شد که تا اوایل قرن چهاردهم هجری پابرجا ماندند؛ اما با سقوط مجدد حجاز به دست عبدالعزیزبن سعود با حمایت انگلیسی‌ها و در چارچوب اتحاد سیاسی و عقیدتی میان آل‌سعود و وهابیت، طرح تخریب دوباره با بهانه «توحید در عبادت» و ممانعت از «بدعت‌ها» اجرا شد. قبرها تخریب، گنبدها برداشته و اموال به غارت برده شد و نگرش مذهبی‌ای تندروانه با زور اسلحه بر مردم تحمیل گردید.

دردناک‌ترین جنبه این جنایت دوم، سکوت کشورهای اسلامی در قبال آن بود. حکومت‌های اسلامی نسبت به آن واکنشی نشان ندادند؛ هرچند اعتراضات مردمی گسترده‌ای در ایران، عراق، هند و دیگر نقاط جهان اسلام برپا شد. گفتنی است که در میان قبور تخریب‌شده، آرامگاه حضرت فاطمه بنت اسد، مادر امام علی علیه‌السلام، مزار ابراهیم فرزند رسول‌خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله و قبور منسوب به همسران پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله نیز بود که نشان‌دهنده گستردگی این تخریب و شمول آن نسبت به نمادهای مشترک اسلامی است که مورد احترام همه مسلمانان هستند.

• واکنش علما و مردم

به‌محض انتشار خبر تخریب، موجی از اندوه و خشم سراسر جهان اسلام را فراگرفت. صدای علما در نجف اشرف، قم و کربلا بلند شد و مسلمانان را به مقابله با این انحراف فرا خواندند. بیانیه‌های شدیداللحنی از سوی مراجع بزرگی چون آیت‌الله نائینی، آخوند خراسانی و میرزای شیرازی رحمه‌الله‌علیهم صادر شد که این تجاوز ظالمانه را محکوم می‌کردند. همچنین تظاهراتی در بغداد، تهران، مشهد و لکنهو هند برگزار شد و پلاکاردهایی در محکومیت سکوت رسمی حکومت‌های عربی- اسلامی برافراشته شد که خواستار بازسازی قبور و حفاظت از مقدسات بودند.

• معنای نمادین تخریب بقیع

این اقدام تخریبی، تنها متوجه نمادهای فیزیکی نبود؛ بلکه هویت جامع اسلامی را هدف قرار می‌داد و در پی محو حافظه معنوی امت بود. بقیع با نمادهایی که در خود جای داده، تابلویی زنده از تاریخ اسلام است که پیوند میان نبوت و امامت، جهاد علمی و جهاد اجتماعی و صحابه وفادار و اهل‌بیت مطهر پیامبر علیهم‌السلام را نشان می‌دهد؛ بنابراین، تخریب آن، تلاشی برای قطع این پیوند و تهی‌کردن وجدان اسلامی از منابع الهام و اندیشه بود. از این‌رو، دفاع از بقیع و درخواست بازسازی آن، دفاع از معنای حقیقی میراث اسلامی و نفی سلطه عقیده‌ای است که می‌کوشد، اسلام را به برداشتی محدود و متعصبانه تقلیل دهد.

• اهمیت زنده نگه داشتن یاد هشتم شوّال

هشتم شوّال تنها یک روز عزاداری نیست؛ بلکه روزی برای آگاهی و اقدام است. زنده نگه‌داشتن این یاد، وظیفه هر مسلمان غیور نسبت به مقدساتش است؛ زیرا تأکیدی است بر اینکه این جنایت فراموش نخواهد شد و اثر آن محو نخواهد گشت؛ بلکه شاهدی بر تلاش‌های تحریف و تشویهی خواهد ماند که اسلام در طول تاریخ با آن‌ها مواجه بوده است.

بزرگداشت این روز، نباید به عزاداری و سوگواری محدود شود؛ بلکه باید فرصتی باشد برای طرح مجدد مسأله بقیع در فضای اسلامی و بین‌المللی و مطالبه حقوق مسلمانان در بازسازی این اماکن مقدس.

• مسئولیت مسلمانان در قبال بقیع

مسئولیت مسلمانان در قبال مسأله بقیع، تنها به محکومیت و اعتراض محدود نمی‌شود؛ بلکه فراتر رفته و شامل اقدامات جدی برای تحقق اهداف زیر می‌شود:

۱. گسترش آگاهی درباره جایگاه و تاریخ بقیع: علما و اندیشمندان باید تحقیقات و مقالاتی را منتشر کنند که اهمیت این مکان در تاریخ اسلام را تبیین می‌کند؛ همچنین باید بر سیره ائمه مدفون علیهم‌السلام در آنجا و نقش آنان در پیشرفت امت اسلامی تأکید کنند.

۲. درخواست بازسازی بقیع: باید حرکتی بین‌المللی برای مطالبه حق مسلمانان در بازسازی این مکان مقدس شکل گیرد؛ همان‌طور که مقدسات پیروان سایر ادیان در سراسر جهان محترم شمرده می‌شوند. همچنین تشکیل کمیته‌های حقوقی و دینی برای طرح این موضوع در مجامع بین‌المللی و توقف تعرض به نمادهای اسلامی ضروری است.

۳. تقویت وحدت مسلمانان حول این مسأله: مسأله بقیع باید عاملی برای وحدت مسلمانان باشد، نه تفرقه؛ زیرا همه مسلمانان اهل‌بیت پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله و صحابه بزرگوار را گرامی می‌دارند. برگزاری کنفرانس‌ها و سمینارهای بین‌المللی برای بررسی ابعاد این جنایت و آثار آن، بر امت اسلامی ضروری است.

۴. استفاده از رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی برای گسترش این مسأله: باید برنامه‌های مستند و مقالات دوره‌ای تهیه شود که داستان بقیع و تعرض‌های صورت‌گرفته به آن را روایت کند. همچنین تولید فیلم‌ها و کلیپ‌هایی که اهمیت بقیع را توضیح داده و خواسته‌های مسلمانان برای بازسازی آن را مستند می‌کند، ضروری است.

• سخن پایانی

تخریب بقیع تنها نابودی سنگ‌ها نبود؛ بلکه هدف قراردادن حافظه امت و هویت دینی آن بود. امروز، این مسئولیت بر دوش هر مسلمانی است که این فاجعه را فراموش نکند و برای اصلاح این ظلم تاریخی تلاش کند. زنده نگه‌داشتن یاد هشتم شوّال، احیای عدالت تاریخی، حفظ کرامت اسلامی و فراخوانی برای بازپس‌گیری مقدسات غصب‌شده مسلمانان است. این وظیفه زمانی کامل خواهد شد که بقیع را همچون گذشته درخشان ببینیم؛ بازتاب‌دهنده عظمت اسلام و جاودانگی نمادهای آن و شاهدی بر اینکه حق هرچند مورد تعرض قرار گیرد، هرگز نمی‌میرد و فراموش نمی‌شود.

عطر یار

زیر باران

خانم مظفری

برگشتنت حتمی‌ست! آری! رأس ساعت
هرچند یک شب مانده باشد تا قیامت
می‌آید آن صبحی که آغاز جهان است
آن روز روشن، آن طلوع بی‌نهایت
گفتند روی فرش ما پا می‌گذاری
جارو زدم تنها به شوق این روایت
در کوچه‌ها دیدم تو را، نشناختم، آه
دیدم تو را، افسوس بی‌عرض ارادت
در زیر باران هر دعایی مستجاب است
از چشم‌هایت گفته‌ام وقت اجابت
با یاد تو از کربلا تربت گرفتم
در آرزوی آن نماز با جماعت
می‌بویمش در سجده بعد از هر نمازم
عطر شهادت می‌دهد عطر شهادت!

یادداشت

با اهل قلم (۱۱)

نوشته‌های بازاری

استاد جواد محدثی

آنچه نویسنده‌ای را مشهور می‌کند و تألیفاتش در میان اهل مطالعه و تحقیق، جا باز می‌کند، ارائه کارهای قوی، ابتکاری و پرمحتواست.

این‌ها برای یک اهل قلم، به‌صورت سابقه درمی‌آید و ذهن و خاطره جامعه کتابخوان، برای آثار او حساب باز می‌کند و علاقه‌مندان چشم‌به‌راه آثار جدید از صاحب آن قلم می‌شوند.

بعضی در آغاز کار و بدون سابقه، آن هم با ارائه آثاری متوسط یا ضعیف، انتظار این مقبولیت را دارند و گاهی هم‌T گله می‌کنند که چرا تألیفات و مقالات ما مورد استقبال قرار نمی‌گیرد.

از آن‌سو، برخی نویسندگان صاحب‌نام و به شهرت رسیده هم، گرفتار آفت سطحی‌نویسی و آبکی‌نویسی و بساز و بفروش می‌شوند و مردم، فریب شهرت آنان را می‌خورند و مغبون می‌شوند.

می‌گویند: روزی جوانی تازه‌کار که از نگارش کتابی فراغت یافته بود، نوشته‌اش را پیش «برناردشاو» برد تا او درباره کارش نظر بدهد. وقتی عقیده او را درباره کتابش پرسید، وی گفت: پسرجان! این جور کتاب‌ها را نگهدار، بعد از آنکه مشهور شدی، منتشر کن. فعلاً که گمنام هستی، چیزهای خوب و قوی بنویس!

این درسی است، هم برای پیشکسوتان به نام و نان‌رسیده که آثار خود را در بازار چاپ و نشر به مزایده می‌گذارند و هم رهنمودی است، برای مبتدیان که در آغاز راه نویسندگی‌اند.

نویسندگی مراتب و درجاتی دارد و مهارت پختگی در آن، منوط به تمرین و تلاش و مطالعه و دیدن نمونه‌های عالی است.

هیچ‌کس هم در هیچ مرتبه، بی‌نیاز از آموزش، تجربه و نقد برای ارتقای سطح کاردانی خود نیست.

کسی که تن به آموختن ندهد و شأن خود را اجلّ از آن بداند، از آنچه که هست، بالاتر و جلوتر نخواهد رفت.

این سنّت را نباید دست کم گرفت.

ادامه دارد...

جزئیات آزمون روحانیون کاروان عمره پس از ۱۰ سال توقف

معاون فرهنگی بعثه مقام معظم رهبری، از ثبت‌نام ۴۴۱۱ طلبه در آزمون روحانیون کاروان‌های عمره خبر داد و گفت: داوطلبان پس از قبولی در آزمون کتبی و مصاحبه علمی- عملی، باید دوره آموزشی یکساله را بگذرانند.

حجت‌الاسلام والمسلمین سیدحسین رکن‌الدینی، معاون فرهنگی بعثه مقام معظم رهبری، در گفت‌وگوی اختصاصی با خبرگزاری حوزه، به تشریح جزئیات آزمون انتخاب روحانیون اعزامی به کاروان‌های عمره مفرده پرداخت که پس از ۱۰ سال تعطیلی، مجدداً روز ۲۱ فروردین ۱۴۰۴ در قم و ۷ شهر دیگر برگزار می‌شود.

مشروح این گفت‌وگو را در ادامه بخوانید.

▫ آزمون چه زمانی برگزار می‌شود؟ در مورد تعداد داوطلبان و حوزه‌های امتحانی توضیح دهید.

• ۴۴۱۱ طلبه در این آزمون که روز ۲۱ فروردین ۱۴۰۴ به‌طور همزمان در ۸ شهر شامل: قم، مشهد، تهران، اصفهان، تبریز، شیراز، اهواز و ساری برگزار می‌شود، شرکت می‌کنند. حدود ۲۲۰۰ نفر از داوطلبان در حوزه آزمون قم و مابقی در حوزه آزمون استان‌های دیگر شرکت خواهند کرد.

▫ پذیرفته‌شدگان نهایی چه تعدادی خواهد بود؟

• محدودیتی در پذیرش نداریم و اگر تمام ۴۴۱۱ داوطلب حدنصاب را کسب کنند، برنامه‌ریزی می‌کنیم تا به‌تدریج از همه آنان در کاروان‌ها استفاده شود.

▫ درباره شرط سنی و مدارک مورد نیاز هم توضیح دهید.

شرط سنی حداقل سن ۲۷ سال و حداکثر ۳۷ سال است؛ اما به‌دلیل تعطیلی ۱۰ ساله عمره و آزمون آن، این بار حداکثر سن به ۴۲ سال افزایش یافته است. همچنین داوطلبان باید حداقل کتبی و شفاهی پایه ۱۰ حوزه را با موفقیت گذرانده باشند.

▫ درباره محتوای آزمون و تفاوت آن با ادوار گذشته توضیح دهید.

• محورهای آزمون شامل مناسک عمره، احکام عمومی، تاریخ اسلام، اسرار حج و معارف اسلامی است که از نظر محتوا تغییری نکرده است؛ اما برخی منابع آموزشی به‌روزرسانی شده‌اند.

▫ معیارهای مصاحبه علمی و عملی چیست؟

• داوطلبان پس از قبولی در آزمون کتبی باید در مصاحبه علمی (بر اساس منابع آزمون) و مصاحبه عملی شرکت کنند. در مصاحبه عملی، توانمندی آنان در استفاده از ابزارهای دیجیتال مانند گوشی هوشمند، لپ‌تاپ و ویدئوپروژکتور برای آموزش به زائران سنجیده می‌شود.

▫ نتایج آزمون چه زمانی اعلام خواهد شد؟

• نتایج اولیه در ماه محرم اعلام خواهد شد.

داوطلبان می‌توانند برای اطلاعات بیشتر به کانال https://ble.ir/join/FGBzWSBAxJ در پیام‌رسان بله مراجعه کنند.